

Digitale prentenboeken

Mariëlle van Busse

Voorlezen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen, dat weten we. Maar dat je daar ook digitale prentenboeken voor kunt gebruiken is voor veel pm'ers nieuw. Zes kinderopvangorganisaties deden mee aan een pilot, de resultaten zijn positief. 'Begrijpen worden levendig en kinderen begrijpen écht waar het over gaat.'

Rupsje Nooitgenoeg, wie kent hem niet? Het prentenboek over de rups met de onstillbare honger is 50 jaar na zijn geboorte nog steeds populair. Ook in de kinderopvang is het nog steeds een gewild voorleesboek. Zo ook bij **Pluskinderopvang in Meppel: Linda Veldman is hier locatiecoördinator** en ze pakt het boek nog regelmatig uit de kast. Maar niet alleen om het voor te lezen. Sterker, ze bekijkt het boek met de kinderen, leest niet voor, maar start vervolgens wel een filmpje waarin de rups zich een weg door de blaadjes eet. Pas daarna leest ze zélf voor.

Pilot

Pluskinderopvang was één van de zes kinderopvangorganisaties die meedeed aan de BoekStart-pilot Werken met digitale prentenboeken. We praten erover met **Julienne van den Heuvel, programmaspecialist BoekStart bij Stichting Lezen**. 'Voorlezen is voor elk kind goed,' vertelt ze, 'helemaal voor taalzwakke kinderen'. En dat blijkt ook te gelden voor

digitale prentenboeken. Julienne: 'Recent is onderzoek gedaan onder peuters in anderstalige gezinnen. Daaruit bleek dat een digitaal prentenboek bij kinderen met een vve-indicatie zelfs meer effect heeft op hun woordenschat dan een fysiek boek. De beleving van het verhaal komt beter over, omdat de technische mogelijkheden van het digitale boek het verhaalbegrip ondersteunen.'

'Nog meer schermpjes? Hoe verkoop je dat aan de ouders?'

Zo kun je bijvoorbeeld inzoomen op een gedeelte van het plaatje om aan te geven waar het over gaat. Of je ziet het gezicht van een meisje rood worden als het verlegen is. Emoties kunnen ondersteund worden met muziek, om het gevoel nog beter over te brengen. En in *Rupsje Nooitgenoeg* zie je de zon daadwerkelijk opkomen.

Geen vervanger

'Een digitaal prentenboek is een aanvulling op het fysieke boek, geen vervanger', benadrukt Julienne. 'Het gaat juist om de combinatie. Bij een digitaal prentenboek zie je geen letters voorbijkomen, dus die verbinding tussen klanken en letters is er niet. Daarbij moet je leren omgaan met fysieke boeken. Het goed kunnen lezen van teksten is belangrijk voor de rest van je leven.' Linda merkt inderdaad dat de combinatie werkt. 'Als je eerst het fysieke boek samen met een groepje kinderen bekijkt, en bespreekt waar het over zou kunnen gaan, werk je aan het voorspellend vermogen. Wie zijn de personages? Wat zou er kunnen gebeuren? Pas daarna bekijken we de digitale versie. Omdat we het verhaal dan al grofweg hebben besproken, is er herkenning. Begrippen worden levendig en kinderen begrijpen écht waar het over gaat. Helemaal als ik het boek tot slot wél ga voorlezen.'

Scepsis

Zes kinderopvangorganisaties met tien locaties deden mee aan de pilot. Ieder had een andere startsituatie. Bij de een was voorlezen een vast onderdeel van het dagprogramma, soms zelfs met digitale prentenboeken. De ander besteedde nauwelijks aandacht aan voorlezen. De gemene deler: lichte weerstand tegen nóg meer schermpjes in het leven van jonge kinderen. Dat was de reden waarom bibliotheekmedewerkers – ook partner in deze pilot – workshops verzorgden voor pm'ers over het gebruik van digitale prentenboeken.

Ook bij Pluskinderopvang was er scepsis. Linda: 'Mijn collega's voelden zich ongemakkelijk, omdat ze het gevoel hadden kinderen voor de tv te moeten zetten. Hoe verkoop je dat aan de ouders? Ik heb toen een presentatie gemaakt voor onze pm'ers, ondersteund door de lokale bibliotheek. Dat heeft geholpen. Door het gewoon te proberen en elkaar enthousiast te maken, hebben we de twijfel weggenomen. Ook zijn we bij elkaar stage gaan lopen om te zien hoe anderen het doen.'

Wat ook hielp was het enthousiasme van de kinderen zelf en het effect op hun taalontwikkeling. Linda: 'Op mijn locatie zitten veel kinderen met een vve-indicatie. Het duurde even voordat we effect zagen, maar uiteindelijk was het er zeker. De woordenschat groeit, kinderen lopen hun taalachterstand voor een groot deel in. Iedereen wordt er blij van: de kinderen, de ouders én pm'ers.'

Meegaan met de tijd

Ook kinderdagverblijf Smallsteps/Grote Beer in Leiden is een BoekStart-locatie. **Pm'er Ginny van Leeuwen** vertelt dat ze al gewend was om op standaardmomenten voor te lezen. De meerwaarde van een digitaal prentenboek? 'Gewoon voorlezen is al supergoed, maar een digitaal boek geeft iets extra's. Als je vertelt dat een muis een ladder opklimt, is het nog echter als je die muis ook daadwerkelijk ziet klimmen. Kinderen leren de begrippen op die manier nog beter en snappen dus meer.'

Ginny merkt ook dat de kinderen het leuk vinden om een boek op de iPad te bekijken. 'Ze zien een filmpje van een boek dat ze al kennen. Die herhaling zorgt ervoor dat kinderen veel meer herkennen en ook meer interesse tonen.' Of er geen huiver bestond tegen het gebruik van schermpjes? 'Nee hoor, we moeten meegaan met de tijd. Zo is het nu eenmaal in 2020.'

Volgens Julienne van BoekStart heeft iedereen, ook de pm'er, er baat bij om digitale prentenboeken te gebruiken. 'Kinderen komen op een speelse manier in aanraking met verhalen. Voor pm'ers die voorlezen lastig vinden en een drempel over moeten, is het gebruik van een filmpje helpend. Het kan de drempel juist wegnemen, omdat ze merken hoe leuk het is om met verhalen bezig te zijn.'

Beeld: Gottmer Uitgevers

TIPS

- Koppel het fysieke boek aan het digitale boek: anders krijg je het tv-kijk-effect.
- Blijf herhalen, blijf herhalen. Het werkt!
- Er zijn veel digitale prentenboeken beschikbaar. Bekijk ze kritisch en gebruik liefst de filmpjes waar niet te veel 'toeters en bellen' te zien en te horen zijn. Animaties en geluidseffecten moeten het boek ondersteunen en niet afleiden.
- Kijk voor vindplaatsen van kwalitatief goede digitale prentenboeken in de BoekStart-folder *Digitale prentenboeken en apps*. Vraag ernaar in de bibliotheek.
- Betrek de ouders bij het project door leenboeken mee naar huis te geven. Wellicht aangevuld met voorleestips en activiteiten.
- Kinderen kunnen digitale prentenboeken en voorleesfilmpjes gratis bekijken via hun bibliotheekabonnement. Ga naar 0-6.jugdbibliotheek.nl en klik op Voorleesfilmpjes.
- Op www.bereslim.nl en www.wepboek.nl zijn goede collecties te vinden. Op www.devoorleeshoek.nl kunnen kinderen voorleesfilmpjes bekijken, ondersteund door prachtige klassieke muziek (betaald).
- Pluskinderopvang heeft een presentatie met het stappenplan beschikbaar. Je kunt dit opvragen bij Linda Veldman (l.veldman@pluskinderopvang.nl).